

04 оио
дуула
урааа
лал
ашн
Рок
21.50
22.45
23.00
01.55
20.00
22.00
23.00
24.00
25.00
26.00
27.00
28.00
29.00
30.00
31.00
32.00
33.00
34.00
35.00
36.00
37.00
38.00
39.00
40.00
41.00
42.00
43.00
44.00
45.00
46.00
47.00
48.00
49.00
50.00
51.00
52.00
53.00
54.00
55.00
56.00
57.00
58.00
59.00
60.00
61.00
62.00
63.00
64.00
65.00
66.00
67.00
68.00
69.00
70.00
71.00
72.00
73.00
74.00
75.00
76.00
77.00
78.00
79.00
80.00
81.00
82.00
83.00
84.00
85.00
86.00
87.00
88.00
89.00
90.00
91.00
92.00
93.00
94.00
95.00
96.00
97.00
98.00
99.00
100.00

БҮРЯД ҮНЭН

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

Түгээд арадай газет

1994
ИЮЛЬ

Зунай дунда саяан морин харын 23 ПЯТНИЦА
Тарагай 6
№ 124 (18986)
Газетин сэн захилал 10 тух.
Хэлээтэ сэн.

хойшо Гарбага амгагай хилэмэ тодоогоороо хооло таах сугтай болон буур дла. Нютаа бүхэлдэ лекаринуудай фармаци, өндикни гэрэй ыричуд талхаа хохолдэ, хүүдлэнь он талхаа хириорнууд соо хэриэнь зүбөөр түгээнь хилэмэ, хадан тодоогоороо айхабтар

Эдэ хоол элбэгжүүлгэ—

Эгээл шухала зорилго

УМБАЛАМЖА ҮЛЭЭНГҮЙ

Һабарилга хэжэ арга боломжо тэдэрэ яһала олдогдо байгаа. Эндэ худалдг хүнүүдэ салин хүлээн тиймэ эхшэ бэшэ хаа, сэг соогоо һарадаа хоёр дахин үгтэдэ һэн. Хилэмэ баригшдай ажалын тоотой, хүндэ хэды байгашы һаан, коллектив дотор ажаллаа гаража ошохо, шэнэ хуунууды худалдарида абаха ябалдг өдгө үгы бэйлэй.

Олохон хуурин, тосхонуудай ажанууд мүнөө салин хилэмэ сар соогоо абажа шадаха боломжтой. Кэссануудта мүнхэний үгы эрхэ аваншэ түлээ мүнхэ гэн олдохой болонхой. Уйд харгай нимэ ушар хаа хаангагүй мүнөө дайралдана. Бууһа хилэмэ худалдажа абаха арга боломжо заримдаа олдохой болонхой. Эшлэ хүсэ хэрэглэһэнэй, тоһо, түлийш болон бусад материалай үдэр бүхэндэ шахуу улам үнэтэй болоходон, хилэмэ барига гаргашын эрид дөшөл, хэтайн сасуу тэрэний сэн байал хараа байса дэһэлжэ эхилэ. Хилэмэ үнэтэй болобо гээд, хүнүүд хилэмэ эдиггүйгөөр үдэр үнжэхэ байна гү? Үгы! Худөөгэйхидэй, нимэ байдалда ороходоо, гэр-гэрүүдтэ өөһдөө хилэмэ барига болдодго болоһонинь ехэл һайшаалтай. Эзэ бөһөө хилэмэний рецептууды абалсана, хилэмэ һуултаха тусхай формонууды ухаалан зохёно. Мүнөө хүдөөдэ хүнүүд магизид хилэмэ асархынь хүнжэжэ, үдэрөө барахалаа холлохы, хуабанар үгтээн ороһоё абаха хуун (таг-хид) болдохоё. Дөшөлүө хуун, али Ехэ-Хунда хуурин, нүүн ошохо, нютагай тээрмэнүүдэ яһала һайн шанартай талхан болжо асарха аргатай юм. Ороһоё гурил болдоходоо, тиймэ ехэ түлбөршье түлэнгүй, нимэ ушар дээрһэе районий түбэй хилэмэний магазинуудта мүнөө ута унхагай ошор байхаа болонхой. Хүдөөгэй магазинуудта хилэмэ мөнэй хатажа байхагуйн тула районий заводто захил орохоё болё.

Нимэ байдал дээрһэе рай. оной хилэмэний заводий коллектив хуушанайгаа, тэрэ рэп янаараа, хүдэлхэн тула айхабтар ехэ хэмжээнэй

РОССИН УРАН ЗОХӨЛШОДЫ ХУРАЛДААН

асуудалууд шийдхэгдэбэ: мүнөөнэй экономика боһоо социальна хүндэ хүшөр байдалда Россия Уран зохөлшодой холбооний Уставта хубилгалтанууд, нэмэлтүүд оруулагдаа; ном хэблэгын болон Россия олон мянган уран зохөлшодой ажанууды хамгаалгын асуудалууд харгадаа.

Мүнөө Россия Уран зохөлшодой холбооние Валерий Ганичев түрүүтэй шэнэ хутэлбэригшэды тогтойлобо. Би пралинин секретаряар бунгадаа, лозет Дина Дойкоб Ойров шалагалтын комиссин гэгшүүн болоо. Зохохы Дэлэ Соведа Бурядай арадай пост Николай Дамдинов оробо.

Ушөө нэгэ шэвэ но.

БҮНГАЛТА ҮНГЭРБЭ. ЗҮГӨӨР ТҮГЭСЭБЭ ГҮ, АЛИ ҮГЫ ГҮ?

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН

Июнийн 30-най үлгөөнэй 6 сэг, Бунгуулин тус округто улаан-үдэ хэргэлдэ эрхээр үгтэбэ. Эхэнэрүүд, эршүүл, залуушуул эржэ, Буряад Республикын Президентин түлөө дуугаа үгэжэ эхилэ. Үдэ яһала олон дахин ошохо эрһэн байжа юм.

Тарбегатайн хилэмэний заводий хилэмэ асархан бүхүдхэй автомашинны хотын түбэй дэлгүүр дээрэ харжа болохот. Анхандаа энэ мнэй колхозуудай түбэй дэлгүүр гөһн нэрэтэй байһан ааб даа. Мүнөө эндэ худөө нютагуудһаа харгабада, саала, мыха асархан хүнүүд тиймэ олон бэшэ байха, Хэдын жэйлй туршала эдэлүүлгэ, гунжадаа мыхан болгоод, гөрд асархадан, тарание хилэмэний сэнгээр саб шуурин абаха хотын экзәнэрүүд, эршүүл эртэ үлгөөнөө дэлгүүрэй үдэ һахин зогсолдо. Худөөгэйхидэй продукция өөһдөө наймаалаа гэхэдэ, хэдэн бэрхшээлүүд ушардаг байна. Мыхала, харгаба, хала худалдаа газарынь олдохгүй даа. Тийхэдэнь тэдэ нэртэ үгэжэ баатар болоно бшуу.

Энэ заводий асархан хилэмэ абаха дургайшуул яһала олон байдаг.

Манай хилэмэ эдхэгдэ, одоол амгагай, нимэ хилэмэ гөрдлө оройдооше олдохгүй, гэжэ наймаалагша асархан хооло маттана. —Хүнүүд нэгэ бүлүкэ бэшэ, хэдэн бүлүкэ худалдаа абадаг байха юм. Манай районий хилэмэний тухай домог дуулаһан байгаа ёһотойг, Видэ хооло амгагай хилэмэ болдодог бэшэбди. Заримдаа манай ханаандаа хүрэхгүй продукция үйлдэрилгэдэг. Худалдаһан хилэмэнийгэ гэшүүдө салин хүлөөр хайгажа шлдангүйбди. Талха, гурилһаа худа-цажа абаха хэрэгтэй болоно. Юрэдөөл, дэлгүүрэй оршон байдалда күмэһэйгээ урдан орохо гэжэ оролдгошбди. — гэзд наймаалагшаар эрһэн хилэмэний заводий директор Людмила Николаевна Черных нэмэжэ хэлэбэ.

Дэлгүүрэй экономикны харилсаагаар худалдг болон коллективэй гэгшүүд элдэ үдэрүүдтэ арга хургаа болдохо, ажанидархы оролдожи ябана. Саянтын станци дээрэ багахан пекарини, «Халуун хилэмэ» гөһн магазин нээгдэжэ, тэдэрээр продукция худалдаа хэбгэтэнь хүндэһэн болоод үгэбэ. Дээдэ-Жэрэмдэ пекарини һадаа тушаагдаха абиатай болонхой. Юрэдөөл, тарбага, тайнхидтай ана-мана мурысэхэ предприятинуудай олоор би болоходон, тэдэр нэртэ угаа орё боложо үгэһэнэ. Эдэнэр өөһэдэньгөө хара шэгэлхэ оңдоо тээшэ хубилхала балай ханаангүй, элдэб ялын онол арганууды бэдэржэ, өөһэдтөө хэрэглэжэ эхилэһэй.

С. ТЮЛОКИН, «Тарбегатайская нива» газетин редакциян корр.

Д. ДОНДОВО, манай тусхай корр.

НЕДОНДОНОЙНГОО АЛДУУ ДАБТАХАГУЙ

Хура борогой ороһоной болон хадагуудтай саһанай ехээр хайлаһанай һүүлээр Бурядай гол муронүүдэй уһан эрид нэмэ. Хялгтын аймагта аюултай байдал тохёлодоһон байна. Наушки, Хялгтын-Адаг, Харанхы тосхонуудта болон тэдэнь шадархы нютагуудта байрын гэрнүүд, үйлдэригйн зарим объектүүд, хүдөө ажахын саблалангууд үертэ абтаа, Ахын, Зэдын, Хойто, Байгалай, Мулын, Тарбегатайн, Сэлэнгийн аймагуудта хэдэн хүүртэ, хэргэ, электоралжжуулын линияүүд эдэрһэн байна.

Уертэ ороһон газарһаа зонинэ зөөл, гэжэ мал болон техникэ хамгаалаа талар худалтэры правительство абууһа

Мүнөө Буряад Республикын Верховно Советэй Түрүүлгэһээр худалдаа хилэмэ асархан Л. В. Потановта дуугаа үгэб. Сэхэнь хэлэхэдэ, Леонид Васильевич республикаа хүл дээрэнь гаргахын хойһоно яһала оролдого гаргана гэж ойлгодог хүм. Гансал республикын хутэлбэригшэды хоорондоо збүггүйгөөр, агаархалдан, хэрэглэн худэлжэ байхадань, юун урагшаа яваха һэн. Саашадаа эб нэгэ эрхэтэд нимэрхүү һанамжатай, хөөрлөдхшэ дайрагүй байгаа һэн. Энэнь ойлоготой ха. Мүнөө юмэнь үнэтэй сэнгэй, худэлмэрише хэжэ гэхэдэ, ажал олдохогүй сэг болоһон гэһэнэ. Ажалгүй аад, ягаад гэр бүлээ тэжээхэ болоһоний гэлдэһэн хунгагшашы дайралдаа.

— Булта залуушуул, залуушуул гэлдэнэ. Ажабайдала

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН

59-дэх хунгуулин округой нэгэ участкай оршоог тоолол тодорхойлгын техник, кэ ба информатикын техникум эрхэлжэһэнэй, урдын хила орохдоо он олон, худло, гөвтэй шанн үгэдэбэ. Гэхэдэ хамта энэ удаа тус хунгуулида орохоё эрһэн хунгуулида болон тэһэнэй түрэлхид зариманнинь байжа болоно.

— Үнгөрөгшэ хунгалтатай сасуубал, энэ удаа нэгэ бага үсөөшнэжэ зон хунгаа, — гэжэ тус хунгуулин комиссин түрүүлгэшэ М. И. Родинский хэлэһэн.

— Хунгага урдһэн хунгалшашында энэ хөөрлөдгө болтохо гү?— гэжэ асуухаданнай.

— Болдохол юм һэн бээ. Танай ажал би өөрөө ойлгонон. Зүгөөр Белоколовой найдалгата нээр А. Ю. Шурьгин, Егоровой талһаа Г. М. Николаев гэгшэд энэ багине хинан шалгажа байна. Эндэ хүнтэй хөөрлөгөө һаа.

СОВЕТКЭ РАЙОН

Үгтөгүүр эртхэнэ Улаан-Удын Советскэ районий хунгуулин 709-дэх участка ороходоннай, хулуотэй байба. Тус участок Партизанска гудамжаар оршодог юм. Участко комиссин түрүүлгэшэ, 33-дэл дунда хунгуулин директор Д. К. Халтаеватай хөөрлөдбөбди.

— Манай участката 2100 хунгагша тоологдоно. Үглөөнэй 7 чуста зуугаад хунгагшад дуугаа үгөд байгаа. Эбс 6-чуста ажалай ба дайны ветеран Михаил Ильич Радионов эгээл түрүүн дуугаа үгөө.

Участогта ержэ шалахагүй наһайшуула, үбшөнтэндэ тусхай машина табигданхай. Ранжуровска 64-дэх округоо Арадай Хуралай депутат С. Ф. Ивановой болон С. В. Калмыковой түлөө хөрөдхө дуугаа үгэлгэ болонхой гэжэ Дарима Константиновна мэлээсэбэ.

Комиссин болон хунгагшад тайлаһаа ёһо гурим эблэхэ ябалд байхагүй гээд нардана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 64-дэх Ранжуровска округой 709-дэх хунгуулин участка; хунгагшад шэлэнэ, һунгаа. С. БАЛДУЕВ, Авторай фото.

Светлана Теслева—дэлхэйн чемпион

Пауэрлифтинг хадаа спортын шэнэ зүйл болоно. Энэ мнэй хус, шалаала гаргалтын гурбан зүйл юм. Штангагайгаар хуулаа, хүндэ штанга үдэгтөө хүртээр үргэлгэ, хэбтээд хүндэ юмэ араганаар үргэлгэ элдэ зүйлүүдтэ ородог.

Залуушуулай дунда спортын энэ зүйлөөр дэлхэйн түрүүнуур эзлэһэн түлөө мурьсоон халхан Индонезийда болобо. Загарай аймагай Шэнэ-Бэрэн нютага тоонготой, Бурядай багшанар институтай физическэ культурын факультетай Лдхын курсын оюутан, уласхоорондын классай спортын мастер Светлана Теслева Россия Федерациян сугдууладал мал командын бүрдүлдэ оруулагдажа, энэ ехэ мурьсоондэ хабаадаһан байгаа. Уласхоорондын классай спортын мастер Александр Дех, новай хурагша басаган 44 килограммай шэгнүүртэ мурьсэхэдөө, бүхэ гурбан зүйлөө, команда тоосоогоор илалта туйлажа, дэлхэйн чемпиной нэрэ солодо хүртэбэ. Тингэжэ Светлана Теслева табан алтан мелааар шагналдаг!

Энэнь нютагаймань басаганай ээлжэтэ ехэ амжалта гэһэнэ. Ушарын гэхэдэ, һэндөд жөл С. Теслева залуушуулай дунда дэлхэйн түрүүнуур эзлэһэн түлөө Канадын Торонто хотодон үнэтэ гэрэгдэһэн түрүүний мурьсоондэ хитал спортсменкэдэ шүүгдэжэ, хоёрдохин һуурин эзлэжэ һэн. Улаан-Удын эхэнэрүүдэй дунда пауэрлифтингээр дэлхэйн түрүүнуур эзлэһэн түлөө Швейцарин Стокгольм хотодон үнэтэ гэрэгдэһэн мурьсоондэ юм. мандаараа хоёрдохин һуурин. Да гараһан, хубин тоосоогоор табалхай һуурин эзлэһэн намтартай.

Гараха гурэхшөө шандаа, һа шагатай, хүдэр шамбай сэтэй басгаманай спортын намгараа һаял эхилэбэ ха юм. Ушар нимэнь саашаа да элдэб мурьсоонуудта бури ехэ амжалта, илалта туйлахагшэ үрээс.

Б.М. ЖИГИТОВ.

Буряад-Монголой АССР-эй Верховно Советэй Түрүүлгэшэ, СССР-эй Верховно Советэй I—III зарладай депутат байһан

Гунсени Аюшеевна ЦЫДЕНОВАГАЙ

85 наһатай боложо ябатаргаа 1994 оной июнийн 29-дэ һана бараһан тухай Буряад Республикын Верховно Советэй Президиум мэдээсээ, түрэхидэнь, дутын хүнүүдтэ гүнзэгэ шаналад гашуудалаа мэдүүһэнэ.

МИНИСТРЭЙ АМАРШАЛГА

Хойто-Байгалай түмэр замшад Лена мурнайн эрһэнэ Шэтэн областин газар дайда дээрэ оршодог Хани станци хүртээр 1200 километр БАМ-ай харгы ашгана. Эдэнэр ашаа тэһэн, хүн зонине һуулаһан локомотивууды һаадгүйгөөр ябуулаха хэрэгтэ бүхэ хүсэ шаладаа, бэлгэ шадабара элсүүлэ. Дэлгүүрэй харилсааны экономикны хүндэ хүшүүрээр хыль гасуулжа, хүшүүрэй байгашы һаа, арга боломжо олохо, хунгэн бэшэ хараа зорилгонуудаа бэлуүүлнэ.

Северобайкальскын түмэр замтай отделециин 35 предприятинуудай дундаһаа Северобайкальскын дистанциин коллектив илангаа шалгарна. Эдэнэр БАМ-ай 180 километр харгы ходоодо һайн шанартайгаар харуулажа, бөшөөнэгээ дундаһаа онсо шалгаржа, БАМ-ай түмэр харгын управлениин, Северобайкальскын түмэр харгын отделециин зүгһөө хооло урмашуулагдадаг. Байшаа оной нөгэдхи квартал соо Северобайкальскын түмэр замтай дистанциин хүдэлмэришэд үшөөл һайн үзэ дун туйлажа, Россия түмэр замшадай дундаһаа шалгарла. Тингэжэ эдэнэр Россия Федерациян Зам харилсааны министрвын түмэр замтай предприятинуудай дундаһаа хоёрдохин һуури эзлэбэ. Балшаг Северобайкальскын түмэр замтай дистанциин хүдэлмэришэдтэ Россия Зам харилсааны министрвын зүгһөө мүнхэн шан, үнэтэ бэлэвүүд баруулагдада.

— Манай дистанциин хүдэлмэришэд нимэ үндэр шарналда түрүүшынхэ хүртэбэ. Видэ саашаашы оролдохобди. — гэжэ тус ажахын начальник Б. П. Мухаров хэлэһэнэ.

А. КРИВОП, хүдөө бэшгэшэ.

МУНГЭН ОРОХОНЬ

Буряад Республикын Верховно Советэ ороһон мэлээсэлэй ёһоор Россия Федерациян Финансин министрствэ 10 миллиард түхэрят Буряад ороһон бюджетдэ салин абадаг хүнүүдэй хүлээ тулахын түлөө эльгээгдэбэ.

Энэ мүнхэн һаанн үдэрүүдтэ манай республикын Национальна банкда орохонь.

Уралсалал шэнэ шатада

Мужынын дунда хургуулын дирек...

ОСХОНОО ОНДОО ШЫГЭГҮЙБДИ...

Федорович, тараха ян...

Владимир Федорович, уралсалал гэдүүр хүдэл...

Элдэб янзын кружо...

«Гэсэр-94» гэгээн харалга...

Яруунын аймагтай суглуу...

Ухнууцудай зохиохыг ажа...

Спортын зүйлүүд сооноо...

Владимир Федорович, ингээд...

Тингэжэ Минин хана...

Уралсалалтайм жэл 9...

Уршалгын үлэмжэ зон...

Нимэ үдэмшэд газар бүр...

Элдэхи хургуули 20 ж...

Хургуулингаа дэргэдэ...

АРГА БОЛОМЖОНУУД БИИ БОЛОО

Харин мүнөө, Россин хүд...

ХҮН БҮХЭН эдир баганаа мэрэгж...

Тингэжэ бэлгэ талаантай, гүн...

Хүнэй сэдхэл үйрүүлхээр шүлэгүү...

Ургуулида хураха үелэмнэй «Сэл...

Тингэжэ хургуулин уран найхнай...

«ЭСЭГЫНГЭЭ НЭРЬЕ НЭРЛҮҮЛХЭ ЗОЛТОЙБ...»

РЕЖИССЁР

1971 ондо институт дүүр...

Найхан сэдхэлтэй, эрилтэ...

Багахан бөөтөшье наа...

Элдэб хонин ушарнууд...

Элдэб бүгдэемяннай дуула...

Тингэжэ гэгээншье ролтё...

ГАЙХАЛТАЙ УШАР

Прагын сууда гарахан...

Мүрэдэгэ эхлээд, Хэды...

Энэ ушарта түрмын үр...

Энэ кафе нэмэхи тула...

Энэ кафе нэмэхи тула аяк...

Нигэжэд эсэгынгээ аша нүлөөгөөр...

И. Шагжинай «Будамшуу», «Шүдхэрэй стундүү»...

1984 ондо хоёр хубингаа...

Төрө гэгээншье хоинюо хүү...

АМЖАЛТААРАА ДАШУУРАНГУЙ

«Хүн болоо баганаа» гэгээн...

ТҮРЭЛ ХЭ ТЭНДЭЭ ДУРАТАЙГААР...

Тэрэшилэн литература дун...

«ТҮЛИЖЭ БАЙНАН ГАЛТНАЙ...»

Холдоо ажалдаа харюу...

ратурна үдэшнүүдөө үндэр...

Нелондо мэдээниэ поэт...

СОЁЛОЙ ЭДЭБХИТЭН

Улаан-Баатарга хабаалахт...

Хүүгэдэе хүмүүжэлгээ...

Тунжжа байлан галтай...

«ДОКА ПИЦЦА» КАФЕ УРИНА

Тэрэшилэн гадна үшөө...

«ТҮЛИЖЭ БАЙНАН ГАЛТНАЙ...»

«Пицца» гэгээн эдээн...

Энэ эдэе долоон ре...

Вэлан болгодолоон нэгэ...

Энэ бишыхан коллектив...

гээр хандлаг Сэлмэг Сам...

Эдэ, эсэгынгээ дэмжлэ...

«Минин ажалда хургуу...

Хүүгэдэе хүмүүжэлгээ...

Тунжжа байлан галтай...

«Эсэгынгээ нэрне нэр...

«ДОКА ПИЦЦА» КАФЕ УРИНА

Тэрэшилэн гадна үшөө...

«ТҮЛИЖЭ БАЙНАН ГАЛТНАЙ...»

«Пицца» гэгээн эдээн...

Энэ эдэе долоон ре...

Вэлан болгодолоон нэгэ...

Энэ бишыхан коллектив...

майонез гэгэ мэтые ху...

Түрэл нотатаймнай түүхэнэ

ШАБАРТАЙ ШАНДАЛИЙН УНАГАД...

ТҮҮХЭ РҮУ ШАГААВАЛ...

АГҮИН Бурядай автономнот округой олохон нотатайд алдар согоороо, уг гарбалдаараа, ажаллаша мандаараа, буй хэшэг шүтэлгөөрөө, эрдэм бэлтгэлийн зоноороо урданын суурьхадан хэв. мүнөөнцхө суурьхадан.

Тэдэ нотатайдай нэгэн хадан Шандали нотат юм. Багаханар урханар шүтэлгэн хэлээ наа, нимшүүл нотат юм.

Эртэн урда сагнаа эхилжэ, Энисег хүлинег зоноор аддартай, Эрдэм бэлтгээр өлбөг хуундтай

Энхэ найхан нотат юм. Унгэ гоётой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

Ундэр хоёр уулагууд юм. Ундэр хоёр уулануудын Ургэл мургалтай газар юм. Сөбэрхан харауулан

Унгэ гойтой тэрлэжээр бүрхөөгдэнэн

зүгтэ сан табидаг, арбан гурбан залуу хүүбүүд арбан гурбан сагаан мориндо мордож, эр хүнэй хүлдэ нурша номтой, гурба дахин обоогоо гороолон ябадаг» гэжэ мэтэ шээн гурим Шандали нотатай Адагалгийг обоогоо Бурядагтайн ламын шажанай дэлгэрхэмэ түргэйдэнэн түүхэтэй.

Ламын шажан хадаа орон дэлхэйдэ ургадаг ой модон, үр жэмсэ, газарай баллиг, аршаан булаг гэжэ мэтэ муухай юмээр даража, ой модоо отолго гэжэ гэгдэхүүй гэжэ зоининэ бургадан байнгынин тон зүб гэжэ ханахаар. Мүнөө дэлгүүрэй хүгжэлтин үедэ мүнүгэ зөөрн сугдуулхын түлөө залуушуул ямаршэ үдэр гараг хамаагүй, модон-баллиг манай элүүр энхэ сахина, найхан сэрэр үнэр агаараараа бөөымнай аргална гэжэ болонгүйгөөр, модо отолго гэжэ харша, нүдэд гэжэ гэгдэхүүй хамаангүй гэжэ хангагуй. Байнгынинэ гам хайрагуй, тэрэнэй шэмэг гоёхон амгитанин алахан, хуоданан хун амар жаргал үзэжэ абаагүй юм гэжэ элинсэг хүлинегээ уданай сэн заабарн орхихон гэжэ Шандали нотатай наһатайшуул хэлсэлгэг. Энэ хадаа гансахан Шандали нотатай хэвэг бэшэ, бүхэ бургадан-монгол исагууртанай ёно заншал болоно гэжэ ха.

УГ ГАРБАЛ ХЭРЭГЭЙН ГҮ?

ЭНЭ АСУУДАЛАДА харюу үгэжэ бэшэ наа гэжэ ханахаар. Нотат бүхэн экэнхидээ нэгэ омогой, нэгэ угай байха наһадаг. «Угаа уһандаа хаяагүй», — гэжэ бурлад сэнсн үгэ юун гэжэ бэшэ наа, мүнөө үедэ шаджа харюу үгэжэ шуудла байха. Юундэб гэхэдэ мүнөөний хорбогудшаад, ушөөнцхө дээшэ наһатан гансахан Шандали нотата сагнаа, харин олонхи гаварта уг гарбалаа мэдэгдгүй, арайл гэжэ аба акынгээ нэрэнүүдье мартаалгүй ябадаг залуу зон олон. Зарим залуушуул мэдэхэ гэжэ оролдошье наа, аха заха наһатайшуулаа нурдаггүй ха юм. Инимэ туга Шандали нотатайшгүй уг гарбалаа мэдэхэ гэжэ экэдэ оролдоно. Манай нотатай зон экэнхидээ орлодой бодонгууд омогой, цөөөн зон хуасай ба харгана омогойш бии.

Залуушуулаа уг гарбал гэжэнь ойтүүхайн тугада манай нотатай музейдэ уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ, бодонгууд омогойной эли шэднэй, эрдэмтэй ламанар, бөөнэр гэхэ мэтэ элдэб зон би байгаа гэжэ харуулаага байна. Болонгууд хадаа Агын найман эсэгийн нэгэн. Хорлоой мэрэгэнэй исагууртай зон байна. Тингээд болонгууд омогой соомной ямар экэ эрдэмтэй, элитэй, шэднэй зон байнгэн гэжэ бэй мүнөөнэй залуушуул экэл хонирхолдо болонхой. Энэ юундэб гэхэдэ, мүнөө эрвэгэ байган сагта байрал, хүнэй сэдхэл, зан арайл, шадбары, уг гарбал-дамнай ямарнууд хүн байнше мэдээд ябаха үе эрээ. Зарим залуушуул уг гарбалаа (түрэнэн гараган эхэ эсэгын элинсэг хүлинегэе) мэдэхэдэ, тэрэндэ экэхэн шүтэлэг, угаа уһандаа хаяагүй гэжэ оролдохо, ондоогоор хэлэхэдэ уг гарбалаа уран мүнүгэдэ лархан би гэжэ мэдээ наа, тэрэндэ алахаагүй, үрчид жэлүүхэлхы оролдохо байна.

Угшье наа, уг гарбалаа архини гү, али ондоо шал-тагаанаар муу юмэ хэжэн хүн байгаа наань, тэрэнине мэдээ хадаа архи тамхи хэрэглэнгүй, угаа занан, нэрээ нэрлүүлхы олонхи залуушуул оролдоно. Уг гарбалаа, түрэнэн экэ эсэгээ мэдэхүүй дээрэнь зарим залуушуул тон дүтэ түрэлтэйгөө намга үбгэн болохо ушарнууд үзэгдэдэг. Энэ хадаа тон аюултай, элдэбэн үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Дээрэ дурсагдаһан эдэ мэтэйн жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

«ЭРДЭМ ВЭЛИГ»

ЭНЭ үгшөө һабалгалаан, манай Шандали нотатагы шэн-шэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

«Хүн болохо — багаһаа, хүлэг болохо — улгаһаа» гэжэ эсэн үгэ эртэ урда сагнаа манда хүрвэгэ эрхон гэжэ. Манай нотатайшгүй элдэ сэнсн үгэнүүдэй удхы шаһары дэлгэрэнгүй зөөбөр зондоо ойлуулжа гэжэ оролдоно. Энэ найруулга хадаа «эрхы хураанхай, бөрхы хура» гэжэ үгэтай холбоотой гэжэ ханахаар. Юундэб гэхэдэ, хүн болохо, мэдэ ухаа оролдоггүй, ноһон хойшо эрхлүүлдэг. Табан наһан хүрэтэрнь хубаһынь үмдэхүүнэ, эйдиха ууха юмэ хайбагаар амандаа хэжэ үгэжэ хургахала, экэ буруушаалтай гэжэ ханамаар. Адалгалаада, хүүгэд 5 наһатайдаа хэжэ юумээ хадуудат, ухаиһада оролдуулга гэжэ мэдэхгүй байга. Үбгэн наһан болонхой хойно табиананай ябадал эли шаһалтай үгэтай үгэжэ ханахаар, амандаа хэжэ үгэжэ хургахала, экэ буруушаалтай гэжэ ханамаар. Адалгалаада, хүүгэд 5 наһатайдаа хэжэ юумээ хадуудат, ухаиһада оролдуулга гэжэ мэдэхгүй байга. Үбгэн наһан болонхой хойно табиананай ябадал эли шаһалтай үгэтай үгэжэ ханахаар, амандаа хэжэ үгэжэ хургахала, экэ буруушаалтай гэжэ ханамаар. Адалгалаада, хүүгэд 5 наһатайдаа хэжэ юумээ хадуудат, ухаиһада оролдуулга гэжэ мэдэхгүй байга. Үбгэн наһан болонхой хойно табиананай ябадал эли шаһалтай үгэтай үгэжэ ханахаар, амандаа хэжэ үгэжэ хургахала, экэ буруушаалтай гэжэ ханамаар. Адалгалаада, хүүгэд 5 наһатайдаа хэжэ юумээ хадуудат, ухаиһада оролдуулга гэжэ мэдэхгүй байга.

Мүнөө үедэ бүүхэ юумэной сэн дээршэ гарага. Машина, трактор байбашье, тэрэнэй «холоо» (бензин, автол) үчэтай болоо. Амандай бүтээжэ экэхэн гаргалин хэрэгтэ ла. Тингээшье мүнөө өөрынгөө дураар ямаршье ажал хэжэ наа, хорилдохо болонхой сагта бүүхэ ажыхы мэдэхүүнэй үндэнтэй болонгой гэжээ.

Манай Шандали нотата 1908 ондо сонон лотот 1209 төлөгэй адуун. 1925 үхэр, 8298 хонин, 3175 ямаан ба 23 тэмээн байган юм. Тэрэ үедэ дээрэ дурсагдаһан адууна малае 168 үрхэтэ айл баринжа байгаа. Эрэвүүлэй тоо 433, эхэнэрүүд — 441. Ажил хэжэ дүрагуй ялдуу айлууд малгүй байдаг байна. Тэрэнэй тоон 137 хонин, Айл бүхэн оөрын хорбоотой, газарна һайнаар ангаалаа ла, сар, морин үнанагаана, улаан гараараа үбгэ сабинажа, малаа ондо опуулааг байган юм. Айл бүхэн гар хажуурутай, уһагай моринтой, тэрэндэ моринтой зон эмсэгтэй, эмсэгтэй, тэрэтэй, дүраат, боожо, хомчул, шонгүүлдэ гэхэ мэтэ дууян байгаа. 1908 ондо нотата соомной гаргал, моринэй хажуурууд «бэшэнэн үбгэн 15 мянган 960 цент» гэжэ байгаа. Заримдаа яна үбгэ мүнөөнцхө машинээр сабинаал абангүй байха жэлүүд тохоболхо.

Морин, сар уһанууд гар хажууру, гар тармуур гэхэ мэтэ эмсэгтэй болохо тон шуулаа. Малай шэмэ (мяхан, тоһон) хүнэй улаан гараар ажаллаһанай ашаар олдоого гэжэ залуушуулаа ойлуулжа ха «ЭТОТЮДИ»

«ЭРДЭМ ВЭЛИГ» — «ЭРХИМ БАЙН» — ЭНЭ үгшөө һабалгалаан, манай Шандали нотатагы шэн-шэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эрэнэй жэшэвүүдые илангада залуу зон мэдэхэ гэмэ манай Шандали нотатаа оролдоно. Энэ залуушуулай оролдошье наһатай зон байнда болохо, уг гарбалтай удхы шэнжэлжэ үбгэн, экэ дутуутай хүүгэд гаража болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгы Агууэхэ дайнай 50 жэлэй ойе угтуулан, дайнай үедэ дуулагдадаг байһан дуу, нууды толилжо үргэлжээдүүнэ. Хажэнгийн аймагай Могсохон нотатага ажабуудаг 70 наһатай Цыденма Цыренжаповна Будажапова эдэ дуу, нууды эльгээбэ.

Дайнай үеын дуунууд

«Урданайнгаа дуунуудта дуратай зандаабли»

Хазаартал морно	орхнорхойд,	Ушарһан гансаа	орхнорхойд,
Хашанга товарнада	нууадалбалби,	Улаанхан армида	мордоболби,
Ханилсан гансаа	орхнорхойд,	Шэбшэгэр бороо	орхнорхойд,
Хасагайнгаа албаца	мордоболби,	Шэрэмхэн товарнада	нууадалбалби,
Унашал морно	орхнорхойд,	Шэнэлсэн гансаа	орхнорхойд,
Улаанхан товарнада	нууадалбалби,	Сэрэгэйхэной албаца	мордоболби,

Ногоонхон пассажир хуугайлжал байна, Ногоонхой стада дүтэлбэ аа гү? Ногоонхой зоосонил долгилжол байна, Найдматгай гансамни эрэгшэ аа гү? Шэрэмхэн пассажир хуугайлжал байна, Шэвгэнгай стада дүтэлбэ аа гү? Сээжэхэн зоосонил долгилжол байна, Шэвгэнгай гансамни эрэгшэ аа гү? Ууадалбалби хуугайлжа байна, Улаанхан — Удээ дүтэлбэ аа гү? Улаанхан зоосонил долгилжол байна, Ушардаг гансамни эрэгшэ аа гү? Бархирдаг товарна хуугайлжал байна, Бархирдаг стада дүтэлбэ аа гү? Байгаахан зоосонил долгилжол байна, Батаһан гансамни эрэгшэ аа гү?

Зан бэшэл хүлгөө Зайдуулан унахадам, яаха юм бэ? Залайдаа мунхэхэн бэшэхэн лэ аад, Залуудаа жаргахадан яаха юм бэ? Арслан бэшэл хүлгөө Амарлаан унахадам, яаха юм бэ? Анхангаа мунхэхэн бэшэхэн лэ аад, Амидыдаа жаргахадан яаха юм бэ? Элжэган бэшэл хүлгөө Элжээлэн унахадам яаха юм бэ? Энхэл мунхэ бэшэхэн лэ аад, Эндэхэнэл жаргахадан, яаха юм бэ?

Арбаадхан сэргэнгэ дундах сэргэндэ Ардагхан боро-улаанин минн морин, Ардагхан гансем танихал хаатнай, Алтанар ордонойн минн нүхэр, Хорьдохон сэргэнгэ дундах сэргэндэ Хотогорхон боро-улаанин минн морин, Холшорхон гансем танихал хаатнай, Хоёрхон ордонойн минн нүхэр, Далахан сэргэнгэ дундах сэргэндэ Дунхонхон боро-улаанин минн морин, Дуралсан гансем танихал хаатнай, ДУРАСААФ-айа ордонойн минн нүхэр, Найманхан сэргэнгэ дундах сэргэндэ Найманхан бороошон минн морин, Найдматгай гансем танихал хаатнай, Нангинхан ордонойн минн нүхэр.

«Буряд унэн» газетэ чышадла, ухаа шаһар найтай, уран гоё найруудтай байдаг. Манай нотатага гарбалтай Б-М. Жиринговой оролдоло эндэ байлсалан лэ байха. Академик Альберт Базарон хадаа Буряд Республика согооо сугтай, түбэд эмилгээр бэшэнэн олон зохёлтой эрдэмт доктор лэ. Эрдэмт доктор Лубсан Шагдаров хадаа бага наһанна баһанартаа магтаалтай малаан сохотойхон, даруухан бодол зөнтэй хүүбүүн хэн. Тэрэнэн залгаараа эрдэм бэлтгэжэ харуулаа. Шандали нотатайшгүй, бүхэ буряад зон экэ хонирхон, олохон номуудынь уһанаа, үзэнэ гэжэблэн. Түбэд хэлэһнээ буддын философи буряад хэлэн дээрэ толилжа, бурханда шүтэдэг зондо экэ туһа хүргэнэ.

Саашаа тоолохо болоо наа, Шандали нотатагаа дээдэ эрдэмтэй 104 баһанар, дээдэ эрдэмтэй 33 врач, дээдэ эрдэмтэй 15 ветврач, журналистууд болон Эсэгэ ороноо хамгаалгы Агууэхэ дайнда суурьхадан. Алдар Солын II ба III шатын орденуудтай Нэгмэт Цыренов, летчик Барзаргуй Цыренов гэхэ мэтэ зон экэ олон. Түрэнэн нотатага үржэжэ, зоной түлөө ололдо жо ябаһан нотатайшдаа ута наһа эдлээ, урматтай ажал хэжэ, элүүр энхэ, эрдэм бэлтгэжэ дээшлүүлдэ яабты гэжэ үрэнэб.

Ю. РАДНАЕВ, дайнай ба ажалай ветеран, нотатай музейн директор.

УНГЭТЭ ЮРТЭМСЫН НИУСААНУУД

Тэрэ мүнөө оройдоо табатай. Бүлэ согоо Симон Хэ гээд нэршээдэг. Харин саһаарта нэрэн Сангул Дорж гэжэ болон. Тэрэ хитэд, гүбэд, англи хэлэнүүд дээрэ дугардаг. Эсэгын хитэд, экэ болоод нагаса баабай.

БИШЫХАН ЛАМА

ажын түбэд юм, США-гай Урда Калифорни штатахы Викториаил хотодо (эндэ бүхэ зон англи хэлэн дээрэ арылдадаг) ажануудаг.

Тэрэ хубилгаан гээд тодорхойлондонхой, Нагаад мэдэб гэхэдэ, 1992 ондо түбэд лама Лубсан Цэпэл Эндэхнээ Калифорни эрээ.

Һэн аад, Симоннай нагаса баабай ажы хоёртоо хурһэн байгаа. Тэрэнэй үүдэ нэем, сээрнь, хүүбүн урданаангүйжэ ошоод, «Gеше, би шамай мэдэхэдэ, пи минни зыгэл һаян нүхэршн» гэхэ юм ха. Удаан эрхэдэн, хүүбүн санаартай хубсаһан да абасаадад, баһа нимэ хубсаһатай болгын, мэдэхэ юумэндэ хургын гээд гуяһан байгаа.

Тэрэн үрүнлөө Лубсан Цэпэл зүүдэ харбаа ха. Тэрэнэй баһа болон эрхын пүхэр Лубсан Цэпэл гэжэ гүшэн яһалы саана Хятада гүшэ болонхой юм. Тингээшье тэрэн зүүдэн соонь бүү боллоод, нигэжэ хэлэб биш: «Намда һаян хун болхо, домин туһаныш да...» Лубсан Цэпэл зүүдэн хурхайга Эндэхтэ бадаг саяартан.